

Eko fond Užice

Izveštaj o monitoringu aerozagađenja za mart 2009.

Uvod

Zavod za javno zdravlje Užice kontroliše kvalitet vazduha u gradu Užicu na osnovu ugovora sa Eko fondom Skupštine opštine Užice i sa Ministarstvom za zaštitu životne sredine. Ugovorom sa Ministarstvom za zaštitu životne sredine prate se polutanti u sklopu mreže urbanih stanica u Republici Srbiji u kojoj su za grad Užice određeni dva merna mesta za čađ, sumpor dioksid i azotne okside i dva merana mesta za taložne materije, dok su ugovorom sa Eko fondom određena i dodatna merna mesta i polutanti u skladu sa lokalnim karakteristikama aerozagađenja.

U ovom izveštaju biće objedinjeni rezultati sa svih mernih mesta.

Sistematski monitoring se vrši na osnovu Pravilnika o GVI, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka Službeni glasnik RS br. 54/92,30/99,19/2006.

Mreža mernih mesta na kojim se vrši sistematsko merenje obuhvata

Mesto		Užice	Sevojno
- Čađ, - Sumpor dioksid - Azotni oksidi	3	- Dom zdravlja - PIO	Ambulanta
Taložne materije	14	- Bolnica - Sreten Gudurić - Stadion - Dečji vrtić Carina - Biblioteka - Turica - OŠ Stari grad - Autobuska stanica	- Ambulanta - Dečji vrtić - Javorska 41 - Braće Nikolić 36 - V Bugarinovića - Braće Čolić 12
Olovo,kadmijum i cink u taložnim materijama	9	- Sreten Gudurić - Biblioteka - OŠ Stari grad	- Ambulanta - Dečji vrtić - Javorska 41 - Braće Nikolić 36 - V Bugarinovića - Braće Čolić 12
Suspendovane čestice	2	Biblioteka	Ambulanta
Olovo,kadmijum, arsen,mangan,nikal i hrom u suspendovanim česticama	2	Biblioteka	Ambulanta

* mreža urbanih stanica RS

Sistematsko merenje imisije traje najmanje godinu dana. U toku tog perioda vrši se:

1. redovna kontrola vazduha i poređenje sa graničnim vrednostima imisije odnosno stalno praćenje,

2. detekcija povećanih koncentracija zagađujućih materija,
3. utvrđivanje trenda zagađujućih materija, analiza uticaja određenih izvora zagađivanja vazduha na kvalitet vazduha.

Rezultati sistematskog merenja upoređuju se sa vrednostima datum u Pravilniku o GVI, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka Službeni glasnik RS br.54/92,30/99,19/2006.

Vrednosti iz Pravilnika prikazane su u sledeće tri tabele:

Zagađujuća materija	referenca iz Pravilnika o GVI	jedinica mere	GVI 24 h	srednja godišnja vrednost	98 percentil
sumpor dioksid	Tabela 1.	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	150	50	350
čađ		$\mu\text{g}/\text{m}^3$	50	50	150
azot dioksid		$\mu\text{g}/\text{m}^3$	85	60	150

Zagađujuća materija	referenca iz Pravilnika o GVI	jedinica mere	vreme uzorkovanja	Srednja godišnja vrednost
ukupne taložne materije	Tabela 2.	$\text{mg}/\text{m}^2/\text{dan}$	1 mesec	450(mesečni GVI)
			1 godina	200
olovo	Tabela 3.	$\mu\text{g}/\text{m}^2/\text{dan}$	1 mesec	250
kadmijum			1 mesec	5
cink			1 mesec	400

Zagađujuća materija	referenca iz Pravilnika o GVI	jedinica mere	GVI 24 h	srednja godišnja vrednost	98 percentil
suspendovane čestice	Tabela 1.	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	120	70	200
kadmijum	Tabela 3.	$\mu\text{g}/\text{m}^3$		0.01	
mangan		$\mu\text{g}/\text{m}^3$		1	
olovo		$\mu\text{g}/\text{m}^3$		1	
arsen	Tabela 6a.	ng/m^3		6	
hrom (šestovalentni)		ng/m^3		0.3	
nikal		ng/m^3		20	

**REZULTATI MONITORINGA AEROZAGAĐENJA ZA UŽICE I SEVOJNO U
MESECU MARTU 2009.**

Čađ, sumpor dioksid i azotni oksidi

mesec	Užice Dom zdravlja			Užice PIO			Sevojno Ambulanta		
	ČAĐ	SUMPOR DIOKSID	AZOTNI OKSIDI	ČAĐ	SUMPOR DIOKSID	AZOTNI OKSIDI	ČAĐ	SUMPOR DIOKSID	AZOTNI OKSIDI
broj merenja	30	27	30	31	31	31	31	31	31
sred mes vrednost	36.4	14.1	17.8	62.1	22.6	33.3	22.4	10.6	8.8
medijana	35	14	19	54	23	32	21	9	8
min.	12	1	7	25	7	18	4	1	2
max.	87	48	28	160	38	50	81	38	28
broj dana preko GVI	4	0	0	19	0	0	1	0	0

- ☆ Na mernom mestu PIO vrednosti imisije za čađ 19 bile su preko GVI, imisija sumpor dioksida i imisije azot dioksida je bile su ispod GVI.
- ☆ Na mernom mestu Dom zdravlja vrednosti imisije čađi bile su 4 preko GVI, dok su imisije azot dioksida i sumpor dioksida bile ispod GVI.
- ☆ U Sevojnu je prekoračenje imisije čađi zabeleženo jednom. Imisije sumpor dioksida i azotnih oksida su bile ispod graničnih vrednosti imisije.

Taložne materije i metali u taložnim materijama za mesec mart 2009.

Pregled rezultata monitoringa ukupnih taložnih materija i metala u taložnim materijama:

	Merno mesto	Preko GVI na mesečnom nivou	Ukupne taložne materije [mg/m ² /dan]
Užice	Bolnica		-
	Sreten Gudurić		131
	Stadion		185
	Dečji vrić Carina		86.5
	Biblioteka		135
	Turica		72.9
	OŠ Stari grad		-
	Autobuska stanica		-
Sevojno	Ambulanta Sevojno		101
	Dečji vrtić Sevojno		270
	Javorska 41		91.9
	Braće Nikolić 36		50.2
	Cara Dušana		108
	Braće Čolić 12		43.4

☆ Vrednosti ukupnih taložnih materija na svim mestima u Užicu i Sevojnu su ispod graničnih vrednosti imisije.

Granična vrednost imisije metala u taložnim materijama definisana je kao godišnji prosek. Zbog toga se mesečne vrednosti prikazane u tabeli ne mogu upoređivati sa GVI za date metale. Da bi se dobila predstava o odnosu dobijenih vrednosti sa propisanim graničnim vrednostima, rezultate imisije metala u taložnim materijama ćemo prikazati u posebnoj tabeli sa prosekom iz prethodne godine.

		Godišnji prosek za 2008. godinu			Vrednosti za mart 2009.		
	Merno mesto	olovo [µg/dan/dan] GVI(godišnji prosek) 250 µg/dan/dan	kadmijum [µg/dan/dan] GVI(godišnji prosek) 5 µg/dan/dan	cink [µg/dan/dan] GVI (godišnji prosek) 400 µg/dan/dan	olovo [µg/dan/dan] GVI(godišnji prosek) 250 µg/dan/dan	kadmijum [µg/dan/dan] GVI(godišnji prosek) 5 µg/dan/dan	cink [µg/dan/dan] GVI (godišnji prosek) 400 µg/dan/dan
Užice	Sreten Gudurić	47.7	0.4	357	16.9	<1	141
	Biblioteka	13.1	0.4	164	<10	<1	293
	Dečiji vrtić Carina	12.8	0.3	262	59.7	<1	1464
Sevojno	Ambulanta Sevojno	13.6	0.7	2620	12.3	<1	1203
	Dečji vrtić Sevojno	29.8	1.1	1782	<10	<1	1056
	Javorska 41	11.5	0.5	893	<10	<1	513
	Braće Nikolić 36	19.6	0.6	1510	<10	<1	481
	Cara Dušana	14.4	0.8	1168	<10	1.2	935
	Braće Čolić 12	20.1	0.7	1090	<10	<1	175

- ☆ Vrednosti imisije cinka u Sevojnu su povećane u odnosu na Užice.
- ☆ Na mernom mestu Dečiji vrtić Carina povećana je koncentracija cinka
- ☆ Na svim mernim mestima u Sevojnu vrednosti imisije za cink su povećane u odnosu na godišnji GVI, izuzev na mernom mestu Braće Čolić.

Suspendovane čestice i metali u suspendovanim česticama u mart 2009

Parametar ispitivanja	mesto	Užice Biblioteka		Sevojno Dečiji vrtić	
	datum	10/11.03. 2009	17/18.03. 2009	09/10.03. 2009	20/21.03 2009
Suspendovane čestice [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] GVI(24 ^h) 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		163	56	41	79
Teški metali u suspendovanim česticama					
Olovo [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] GVI(godišnji prosek) 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		0.041	<0.025	<0.025	<0.025
Kadmijum [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] GVI(godišnji prosek) 0.01 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		<0.001	<0.001	0.001	0.001
Mangan [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] GVI(godišnji prosek) 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		0.024	0.011	0.007	0.010
Arsen [ng/m^3] GVI(godišnji prosek) 6 ng/m^3		1.9	<2	<2	<2
Nikal [ng/m^3] GVI(godišnji prosek) 20 ng/m^3		22.3	11.5	6.4	3.80
Hrom (ukupni) [ng/m^3] GVI -		<5	<5	<5	<5

☆ Vrednosti imisije suspendovanih čestica u Užicu su iznad graničnih vrednosti imisije dana 10/11.marta.